

دیگر از آغاز سال ۲۰۰۳، به شمار ۱۳۴ کشوری اطلاع داد که پیش از این از مجازات اعدام دست کشیده بودند.^۱

بنین، غنا، مالاوی و مراکش نظر به این که در ده سال اخیر عملاً برای مجرمی حکم اعدام صادر نکرده‌اند در این راه قرار گرفته‌اند و قزاقستان و تاجیکستان نیز از این جهت که طی تصویب قانونی، حکم اعدام را معلق داشته‌اند نیز به همین. کشورهای بوتان، ساموا، بوسنی و ارمنستان نیز با اعدام را لغو کرده‌اند و یا طی تصویب قوانینی، آن را به صورتی بیش از پیش در حالت تعلیق قرار داده‌اند.

بنا به این گزارش، هنوز ۶۲ کشور به مجازات اعدام پایبند هستند و در سال ۲۰۰۳ حداقل ۵/۵۲۳ نفر را اعدام کرده‌اند. در سال گذشته چین به تنهایی حداقل ۵۰۰۰ نفر را اعدام کرد؛ ایران نیز حداقل ۱۵۴ نفر و در عراق نیز تا آوریل ۲۰۰۳ که بنا به حکم مقامات ائتلاف حکم اعدام معلق گردید، ۱۱۳ نفر اعدام شدند.

سازمان «دفاع از قاییل» که نام خود را از حکایت هابیل و قاییل کتاب مقدس و داغ روی پیشانی قاییل به نشانه شناسایی و کشتن او، گرفته است خواهان رأفت بیشتر و تجدیدنظر در این حکم شده است. بنا به ابتکار این مؤسسه که در سال ۱۹۹۳ در رم پایه‌گذاری شد، دولت ایتالیا در سال ۱۹۹۴

پیشنهادی مبنی بر لغو حکم اعدام به اتحادیه اروپا تسلیم کرد که در مراحل نخست مورد موافقت قرار نگرفت. ولی در پی تصویب این پیشنهاد از سوی کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل، اتحادیه اروپا نیز این موضوع را در زمره مسائل مربوط به حقوق بشر قرار داد.^۲ هدف نهایی این مؤسسه جلب حمایت سازمان ملل و تصویب قانونی مبنی بر لغو مجازات اعدام در مجمع عالی سازمان ملل است.

ک. ب

^۱ United Nations, Dec 3, Reuters

^۲ www.handoffcain.com

علل کاهش تورم در ترکیه

استانلی فیشر اقتصاددان صاحب نام و معاون وقت صندوق بین‌المللی پول در اوت سال ۱۹۹۸ میلادی در یک مصاحبه تلویزیونی اعلام کرده «ترکیه با کسری فاحش بودجه، نرخ بهره بسیار بالا، دیون خارجی و داخلی و نرخ تورم شدید در آستانه یک بحران بالقوه قرار دارد. وی در ادامه سخنان خود توصیه کرده بود که ترکیه نباید از انعقاد قرارداد با صندوق بین‌المللی پول واهمه داشته باشد، زیرا این قرارداد می‌تواند به اجرای درست

برنامه‌های تثبیت اقتصادی و تنظیمات مالی کشور ترکیه کمک کند.^۱

واقعیت مسئله این بود که نشانه‌هایی از به آخر خط رسیدن اقتصاد ترکیه مشاهده می‌شد. به طوری که آمارها در دهه ۹۰ میلادی خبر از بحران بزرگی می‌داد به طور نمونه بدهی خارجی ۱۰۰ میلیارد دلاری، بدهی داخلی ۴۵ میلیارد دلاری، تورم ۹۰ درصدی^۲ و افزایش بیکاری^۳، نمونه‌هایی از آمارهای اقتصادی کشور ترکیه بود که در میان سایر کشورهای جهان کم سابقه است. این بحران به صورت یک زنگ خطر جدی مقامات دولت ترکیه را وادار به یکسری اصلاحات اقتصادی و مالی کرد که نتیجه آن در کوتاه مدت کاهش تورم بود.

کمال درویش کارمند عالی رتبه صندوق بین‌المللی پول در سال ۲۰۰۱ میلادی، با شعار اصلاحات اقتصادی و براساس یک رشته تصمیمات رادیکال در لحظات بحرانی با سمت وزیر اقتصاد به صحنه اقتصادی ترکیه وارد شد؛ وی با اتکا به اعتبار ۱۶/۲ میلیارد دلاری صندوق بین‌المللی پول، اصلاحات اقتصادی و برنامه‌های مالی خود را آغاز کرد. سرعت بخشیدن به خصوصی‌سازی بانک‌ها، صنایع، بخش‌های خدماتی دولتی، کنترل دستمزدها و کاهش مخارج عمومی به منظور جلوگیری از افزایش کسری بودجه و در نهایت کاهش نرخ تورم از رئوس این برنامه بود. او با توجه به سابقه‌ای که در بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول داشت در یک کنفرانس خبری اعلام کرد:

«من از هر کسی انتظار فداکاری دارم، ما برای نجات ترکیه از این وضعیت دشوار نیاز به همکاری داریم. دولت ترکیه برای دستیابی به ثبات اقتصادی نیاز به ۳۰ میلیارد دلار کمک خارجی دارد. ما مجبور به تهیه یک برنامه بدون تاخیر هستیم، بنابراین حمایت خارجی برای پیروزی بر این بحران ضروری است.»

بنابراین ترکیه با تکیه بر وام‌های صندوق بین‌المللی پول و اتخاذ سیاست‌های اصلاحی پولی و مالی، بعد از مدت‌ها توانست یک دولت بر خوردار از ثبات اقتصادی را ایجاد کند. به

طوری که در ابتدای ژانویه ۲۰۰۱، تورم ۱۰۰ درصد را تا حد ۳۵/۶ درصد مهار کرد، که این رقم کم‌ترین میزان از سال ۱۹۸۶ میلادی برای این کشور بوده است. اما این ثبات نسبی چندان دوام پیدا نکرد و به علت عدم ثبات سیاسی و اختلافات حزبی در دولت «پلنت اجویت» که از ائتلاف گروه‌های غیر همسو ایجاد شده بود، نه تنها به شکست دولت منجر شد، بلکه وضعیت اقتصادی را نیز دوباره وخیم کرد. به دنبال این دگرگونی، بحران اقتصادی منجر به افزایش هزینه وام‌های ناشی از بالا رفتن نرخ بهره شد. و بانک‌هایی که به پرداخت اعتبارات ارزان قیمت پرداخته بودند ورشکست و سرمایه‌های خارجی به سرعت به خارج از کشور منتقل شد. ترکیه دوباره در یک دور باطل بانک‌های ورشکسته و متزلزل و نرخ بهره بالا و در نهایت افزایش قیمت‌ها گرفتار آمد.

با روی کار آمدن دولت «عبدالله گول» در سال ۲۰۰۳ میلاد و بنا اولویت فرصت جدیدی پدید آمد. اقتصاد در برنامه‌های دولت جدید و به علت ثبات سیاسی فرصت تازه‌ای به سرمایه‌گذاران داخلی داده شد تا سرمایه‌گذاری را افزایش دهند و به دنبال آن بحران اقتصادی نیز رو به آرامش نهاد. عبدالله گول در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد: «ما خواهان تغییرات و اصلاحات بنیادی در اقتصاد هستیم، زیرا معتقد به ثبات و سامان بخشیدن به وطن و بهبود وضعیت اقتصادی کشوریم. در درجه بعد نیز بحران مدیریتی در کشور را سر و سامان خواهیم داد و علت شکست اقتصادی دولت پیشین را عدم هماهنگی و بحران مدیریتی می‌دانیم. یک دولت ائتلافی و چند حزبی که از سه حزب تشکیل شده بود، نمی‌تواند به مدیریت موفق منجر شود.»^۲

بنابراین دولت جدید با اصلاحات بنیادی در اقتصاد و تنظیمات مالی توانست، نرخ تورم را به خوبی کاهش دهد، به طوری که براساس آمار ماه ژانویه ۲۰۰۴ تورم به پایین‌ترین میزان خود در ۳۱ سال اخیر رسیده است. در گزارش مرکز آمار ملی ترکیه نرخ تورم سالانه در بخش خرده‌فروشی ۱۶/۲ درصد و در بخش عمده‌فروشی ۱۰/۸ درصد اعلام کرده است. سایر آمارها از سپتامبر ۲۰۰۲ تا سپتامبر ۲۰۰۳ تورم در خرده‌فروشی را ۲۳ درصد و در عمده‌فروشی ۱۹/۱ درصد بیان

می‌کند. در صورتی که در سپتامبر ۲۰۰۱ نرخ تورم ۵۴/۴ درصد بوده است.^۵

از طرف دیگر رئیس بانک مرکزی ترکیه نیز از رشد اقتصادی بالا همراه با تثبیت دائمی اقتصادی خبر می‌دهد و معتقد است که این ثبات می‌تواند در سال ۲۰۰۵ میلادی نیز ادامه داشته باشد و برای نخستین بار نرخ تورم ترکیه در ۳۵ سال اخیر به زیر ۱۰ درصد و یا به صورت یک رقمی کاهش یابد.

اصلاحات مالی و پولی ترکیه بیشتر به صورت اصلاح سیستم‌های بانکی و مالیاتی است که هم ساختار کار را شامل می‌شود و هم قوانین آن را. این تغییرات مسئله دریافت اعتبار را برای شرکت‌ها ساده و موجبات شکوفایی پایدار اقتصاد ترکیه را فراهم کرده است. از طرف دیگر وزیر اقتصاد ترکیه معتقد است تنها ثبات اقتصادی و اصلاحات اقتصادی منجر به کاهش تورم نشده است، بلکه ثبات سیاسی و افزایش اعتماد عمومی همه با هم باعث رونق اقتصاد ترکیه شده است و زیر اقتصاد ترکیه در ادامه می‌گوید: هم اکنون شهروندان ترکیه قادر هستند برای آینده خود برنامه‌ریزی کنند و سرمایه‌گذاران نیز چشم انداز روشنی از آینده دارند. البته این شرایط مطلوب را اعتماد مردم به دولت به وجود آورده است، و دولت برای حفظ وضعیت موجود کماکان سیاست‌هایی را به کار می‌برد که در نتیجه آنها در اقتصاد کلان ثبات برقرار

شده و از اقداماتی که منجر به ایجاد تنش و از بین رفتن اعتماد مردم خواهد شد جلوگیری می‌کند. این مقام دولتی ترکیه در پایان اعلام می‌کند، سیاست اقتصادی ترکیه در گذشته بدون در نظر گرفتن واقعیت‌های موجود در کشور اعمال می‌شد، به همین دلیل سیاست‌های اتخاذ شده فقر، بیکاری و توزیع نابرابر ثروت را در بر داشته است، اما دولت جدید در آغاز با سیاست‌های اجتماعی، از جمله افزایش حقوق افراد بازنشسته، و غیره در کاهش فقر موفق بوده است که نتیجه آن افزایش سرمایه اجتماعی و بازتاب آن در رشد اقتصادی و کاهش تورم تجلی کرده است.

در پایان باید اشاره کرد که دولت ترکیه برای مهار تورم علاوه بر تمهیدات گفته شده، کسری بودجه را نیز به شدت کاهش داده است به طوری که در نیمه اول سال ۲۰۰۴ میلادی در مقایسه با دوره مشابه سال گذشته این کسری ۷۰ درصد کاهش یافته است.

در مروری مجدد بر علل توفیق دولت ترکیه در رفع بحران اقتصادی و کاهش تورم شدید که دامنگیر آن کشور شده بود به عوامل زیر می‌توان اشاره کرد:

- ۱- کمک سازمان‌های بین‌المللی پولی و مالی از جمله صندوق بین‌المللی پول به دولت ترکیه.
- ۲- تنظیمات مالی و اصلاحات عمیق اقتصادی (در ساختار و قوانین) که از دوران وزیر اقتصاد (کمال درویش) آغاز شده بود.
- ۳-

ثبات سیاسی در دو سال اخیر و افزایش اعتماد عمومی مردم به دولت. ۴ - سیاست‌های کاهش کسری بودجه دولت ترکیه.

مسعود صوفی مجیدپور

یادداشت‌ها:

۱. اقتصاد ترکیه در سال ۱۹۹۹، روزنامه جهان اقتصاد،

۸۷/۱۰/۶

۲. در سال ۱۹۹۴ میلادی تورم ۱۰۶/۴ درصد رسیده

بود.

3. Tevfik F. Nas & Mark J.Perry,

“Inflation, Inflation University and Monetary Policy in Turke: 1960-1998,”
Contemporary Economic Policy, Vol. 18,
No.2, April 2000, pp. 170-180

۴. سلجوق، حسین «اقتصاد ترکیه نیاز به حمایت دارد»

و ترجمه، ا. زارع‌زاده، ترجمان اقتصادی، شماره ۱۴۹

۵. این مصاحبه توسط خبرگزاری سی‌ان‌ان انجام شده

است که در روزنامه انتخاب در تاریخ ۸۱/۹/۲۳ ترجمه

و چاپ شده است.

برای اطلاعات بیشتر در مورد آمار ترکیه به گزارش زیر

مراجعه کنید:

Asaf Savas Akat, “Turkish Economy Prospects for 2005 and After”, London, 19 November 2004.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پایان جامع علوم انسانی

۱۳۷۹